

การบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*

GRADUATE EDUCATION ADMINISTRATION UNDER THE EMERGENCE OF CORONA VIRUS DISEASE (COVID-19) AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY, ROI ET CAMPUS

กฤตยากร ลดาวัลย์¹

Kittayakorn Ladawan¹

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด¹

Mahamakut Buddhist University, Roi Et Campus, Thailand.¹

Email : ob0834560021@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์และนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 150 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ ด้านคุณภาพอาจารย์ ด้านหลักสูตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวัดประเมินผล 2. แนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) ด้านคุณภาพอาจารย์ มี 6 ตัวชี้วัด 2) ด้านหลักสูตร มี 5 ตัวชี้วัด 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 4 ตัวชี้วัด 4) ด้านมาตรฐานการตรวจสอบงานวิจัย มี 4 ตัวชี้วัด 5) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มี 5 ตัวชี้วัด 6) ด้านการวัดประเมินผล มี 6 ตัวชี้วัด

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการศึกษา 2. บัณฑิตศึกษา 3. ภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19

ABSTRACT

The objectives of this research article were 1) to study the condition of Graduate education administration under the emergence of Corona virus disease (COVID-19) at Mahamakut Buddhist University, Roi Et campus, 2) to present guidelines for the Graduate education administration under the emergence of Corona virus disease (COVID-19) at Mahamakut Buddhist University, Roi Et campus. The sample group in this research was 150 of lectures and student of the Graduate school level. The tools used to collect data were questionnaire. The statistics used to analyze the data were percentage, mean, and standard deviation.

The results of this research found that: 1. a condition of Graduate education administration under the emergence of Corona virus disease (COVID-19) at Mahamakut Buddhist University, Roi Et campus. Overall, was at a high level. Ranked from the highest to the lowest average were quality of teachers, curriculum, and the evaluation was the lowest aspect. 2. Present guidelines for the Graduate education administration under the emergence of Corona virus disease (COVID-19) at Mahamakut Buddhist University, Roi Et campus, consisted of 6 elements of the survey format and 30 indicators, comprised of 1) 6 indicators of quality of teacher 2) 5 indicators of curriculum 3) 4 indicators of informal Technology 4) 4 indicators of standards for verification of research 5) 5 indicators of locations and environment, and 6) 6 indicators of evaluations.

Keywords : 1. Education Administration 2. Graduate Education 3. Emergence of Corona Virus Disease (COVID-19)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

บทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มศักยภาพของประเทศในเวทีสากล ผ่านการสร้างและพัฒนากำลังคน และสร้างองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมผ่านระบบการวิจัยและพัฒนา เพื่อประโยชน์ในภาคการผลิต โครงสร้างพื้นฐานและการยกระดับความเข้มแข็งของสังคม โดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550) การพัฒนาอุดมศึกษาไทยได้ก้าวหน้าไปในระดับหนึ่ง แต่ยังคงต้องเร่งพัฒนาต่อไป อุดมศึกษาไทยเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความช่วยเหลือ ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค ด้วยหลักธรรมาภิบาล และหลักการบริหารจัดการ (Governance and management) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยและอุดมศึกษาใน

ภาพรวม กล่าวคือ หากสถาบันอุดมศึกษามีกลไกการกำหนดทิศทางที่ดีและมีแผนกลยุทธ์ที่ดีพร้อมกับการขับเคลื่อน โดยการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพแล้ว ภารกิจของมหาวิทยาลัยก็สำเร็จลุล่วงไปได้ บทบาทและความรับผิดชอบขององค์กรสูงสุดในที่นี้คือ “สภามหาวิทยาลัย” มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของสถาบันและผลผลิตที่ดี (จรัส สุวรรณเวลา, 2551)

จากสถานการณ์ปัจจุบันเกี่ยวกับโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ (Emerging infectious diseases) นอกจากก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพของประชาชนแล้ว ยังทำให้เกิดความเสียหายต่อทั้งทรัพยากร เศรษฐกิจ รวมทั้งการศึกษาหรือแม้แต่ความมั่นคงของประเทศ ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมาโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ปรากฏขึ้นมากมาย แม้ว่าการระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 บางโรคได้สิ้นสุดลงแล้ว แต่ก็มีอีกหลายโรคที่ยังคงระบาดต่อเนื่อง มาจนถึงปัจจุบัน และโดยเฉพาะขณะนี้ เกิดการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ผู้ติดเชื้อหลายล้านราย และผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ยิ่งตอกย้ำความสำคัญของปัญหาโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ ถึงแม้ที่ผ่านมาเราไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ชนิดไหน ที่ไหน หรือเมื่อไหร่ แต่หากได้เข้าใจถึงกลไกการรับมือให้ทัน่วงทีก็จะทำให้การบริหารจัดการศึกษาเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ประกอบด้วยผู้คนจำนวนมาก จึงมีความเสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อไวรัสได้ง่ายถ้าหากจัดการไม่ดี แต่สถาบันอุดมศึกษาได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจการจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์โรค Covid-19 และมีการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียน หากยังมีการแพร่ระบาดที่ต่อเนื่องและหนักขึ้นก็จะมีจัดการเรียนการสอนออนไลน์เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ซึ่งจะเป็นการเรียนผ่าน DLTV จากมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์และรวบรวมสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ใน OBEC Content Center ชุดโปรแกรมและแพลตฟอร์มการเรียนรู้ครบวงจรของกระทรวงศึกษาธิการ เช่น Tutor ตัวฟรี.com, e-Book เป็นต้น รวมถึงเตรียมโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบเครือข่าย เพื่อรองรับการให้บริการ แพลตฟอร์มการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับระบบ Digital e-Learning ของกระทรวงศึกษาธิการ แต่หากสถานการณ์การแพร่ระบาดคลี่คลายลงก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ตามปกติซึ่ง รูปแบบการเรียนการสอนอาจมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้ผสมผสานกับการเรียนรู้ นอกห้องเรียนที่ครูผู้สอนและนักเรียนไม่ได้เผชิญหน้ากัน อีกทั้งมีการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 โดยมีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน ตรวจสอบสถานที่ทำความสะอาดอาคารเรียน ห้องเรียน รวมไปถึงการจัดเตรียมสถานที่ เพื่อเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลหรือระยะห่างทางสังคม(Social Distancing) นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเปิด-ปิดภาคเรียน มีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงการได้รับความรู้ให้ครบเพื่อลดการได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ในขณะเดียวกันการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของไทยที่ยังมีจุดอ่อนอยู่หลายประการด้วยกัน ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของการเรียนการสอนตั้งอยู่บนแนวคิดหลักที่ถือว่าสังคมเราเป็นสังคมของผู้บริโภค(Consumer society) มากกว่าเป็นสังคมของผู้สร้าง(Productive society) จึงทำให้การศึกษาต้องรับสิ่งต่างๆ ของต่างประเทศอยู่ตลอดเวลา สะท้อนให้เห็นชัดว่าใน ระบบการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการสร้างสรรคและค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ ตามบทบาท พันธกิจที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ของนักศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มีบัณฑิตที่เป็นทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิจัย ส่งเสริมและให้บริการวิชาการทางพระพุทธศาสนา แก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลการจัดโครงสร้างและระบบการบริหารมหาวิทยาลัย ในแต่ละหน่วยงานหรือองค์กร มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ.2540 ตามความในมาตรานั้นๆ แต่หากยังต้องมีการแข่งขันสูงกับมหาวิทยาลัยเอกชนหรือมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งสิ่งสำคัญ คือ เรื่องคุณภาพและมาตรฐาน ได้แก่ การกำกับดูแลคุณภาพของหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษารวมถึงโครงสร้างหลักสูตร การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน คุณภาพของการเรียนการสอน คุณภาพวิทยานิพนธ์ที่ส่งผลต่อการเลือกที่จะศึกษาต่อของนักศึกษา ดังนั้น การบริหารหลักสูตรที่ชัดเจน การควบคุมคุณภาพมาตรฐานการศึกษา กระบวนการวิจัย มาตรฐานสู่ความเป็นสากลซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการก่อน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557)

ดังนั้น การศึกษานี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวทาง มาตรการ หรือนโยบายภาครัฐต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและให้ทราบถึงสาระสำคัญของแนวทาง มาตรการหรือนโยบายในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำมาซึ่งการบริหารจัดการศึกษา ในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3.2 ได้ทราบความต้องการในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3.3 ได้แนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3.4 ผลของการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ระดับบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 37 รูป/คน นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวน 113 รูป/คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 150 รูป/คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซีและเมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1)ด้านคุณภาพอาจารย์ 2)ด้านมาตรฐานการตรวจสอบงานวิจัย 3)ด้านหลักสูตร 4)ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5)ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และ 6)ด้านการวัดประเมินผล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) หากคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษาและด้านอื่นๆ ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
ในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โดยรวม

สภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19	ระดับปฏิบัติ		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณภาพอาจารย์	4.12	0.80	มาก	1
2. ด้านมาตรฐานการตรวจสอบงานวิจัย	4.04	0.87	มาก	4
3. ด้านหลักสูตร	4.07	0.89	มาก	2
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.05	0.79	มาก	3
5. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	3.99	0.62	มาก	5
6. ด้านการวัดประเมินผล	3.27	0.59	มาก	6
รวมเฉลี่ย	3.92	0.76	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณภาพอาจารย์ ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.80) รองลงมา คือ ด้านหลักสูตร ($\bar{X}=4.07$, S.D.=0.89) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวัดประเมินผล ($\bar{X}=3.27$, S.D.=0.59)

5.2 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยนำผลการวิจัยจากตอนที่ 2 มาสร้างเป็นแนวทางแนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 ซึ่งผลปรากฏดังต่อไปนี้

5.2.1 ด้านคุณภาพอาจารย์ มี 6 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) มีการกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 2) การวางแผนระยะยาวสำหรับการปฏิบัติหน้าที่การสอนในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 3) การจัดทำแผนเชิงรุกในการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ในด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 4) การออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเหมาะสมกับภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 5) อาจารย์เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดในสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยสูงสุดของผู้เรียน 6) อาจารย์ได้เรียนรู้

กระบวนการเรียนการสอนใหม่โดยใช้ระบบออนไลน์ ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจองค์ความรู้ในสิ่งใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง

5.2.2 ด้านหลักสูตร มี 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) นโยบายและแผนพัฒนาประเทศมาเป็นแนวทางกำหนดหลักสูตรและให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของสถาบันและภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 2) หลักสูตรควรมีมาตรฐานตามเกณฑ์ สกอ. สอดคล้องกับนโยบาย วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยมีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 3) มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประชญา ของการอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ เน้นวิชาการและวิชาชีพมีความรู้ความสามารถ ระดับสูง 4) อาจารย์ประจำหลักสูตรมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตรในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 5) การจัดรายวิชามีความเหมาะสมตรงกับความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของอาจารย์ผู้สอน

5.2.3 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) การเพิ่มความรับผิดชอบในการบริหารเทคโนโลยี 2) การวางแผนและพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี 3) การพัฒนาสื่อทางเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ เพื่อจะใช้ทักษะในการค้นคว้าหาความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) การสร้างความตระหนักของการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ทั่วทั้งองค์การ

5.2.4 ด้านมาตรฐานการตรวจสอบงานวิจัย มี 4 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) มีการจัดทำมาตรฐานการวิจัยเพื่อใช้เป็นแนวทางและหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการระบบการวิจัยให้มีมาตรฐานเดียวกัน 2) มีความสามารถในการปรับปรุงระบบวิจัยและนวัตกรรมที่เป็นไปตามภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 3) มีการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการวิจัยในระดับหน่วยงานวิจัย 4) มีกลไกในการกำกับตรวจสอบและรับรอง การรักษามาตรฐานในกระบวนการดำเนินงานวิจัย

5.2.5 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มี 5 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) สร้างชุมชนกัลยาณมิตร สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมแบบพุทธวิธีและสนับสนุนการเรียนรู้แบบพอเพียง 2) จัดหาปัจจัยสนับสนุนให้เพียงพอและทันสมัย เรียนให้ทุกที่ทุกเวลา 3) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลให้ทันสมัย พร้อมรับการบริหารจัดการในแบบออนไลน์ 4) มีปัจจัยด้านโครงสร้าง ระบบสภาพแวดล้อมที่พร้อมรองรับภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 5) จัดภูมิทัศน์และอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามข้อบังคับในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19

5.2.6 ด้านการวัดประเมินผล มี 6 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ เช่น ค้นหาความรู้ วิเคราะห์ข้อมูล จัดระเบียบและดึงเอาความรู้ไปใช้อย่างเหมาะสมตามภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 2) มีการจัดระบบและกลไกในการกำกับติดตามทุกหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอนครอบคลุมเนื้อหาสาระตามที่กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชาครบถ้วน 4) การวัดประเมินผลให้ประเมินไปตามแบบมาตรฐานตามภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัส

โคโรนา-19 5)อาจารย์และนักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพตามภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

6.1 สภาพการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเป็นศาสตร์ของการกระทำสิ่งต่างๆ โดยผ่านการกระทำของบุคลากร ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงมีการปฏิบัติมากและบุคลากรทุกคนให้ความร่วมมือกับการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจที่ยาวนานยังส่งผลกระทบต่อระบบการจัดการศึกษาจนกลายเป็นความเคยชินต่อการปฏิบัติในด้านจัดการศึกษา ได้แก่ การบริหารจัดการศึกษาด้านคุณภาพอาจารย์โดยการกำหนดบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับภาวะโรคอุบัติใหม่หรือแม้แต่ด้านหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัยได้มีการนำนโยบายและแผนพัฒนาประเทศมาเป็นแนวทางกำหนดหลักสูตรและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันและภาวะโรคอุบัติใหม่ อีกทั้งมีการกำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค Covid-19 โดยมีการประเมินความพร้อมของสถานศึกษาก่อน เปิดภาคเรียน ตรวจสอบสถานที่ทำความสะอาดอาคารเรียน ห้องเรียน รวมไปถึงการจัดเตรียมสถานที่ เพื่อเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล หรือระยะห่างทางสังคม(Social Distancing) นอกจากนี้ยังมีแนวทางการเปิด-ปิดภาคเรียน มีการปรับตารางเรียนตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงการได้รับความรู้ให้ ครบตามช่วงวัยของเด็ก เพื่อลดการได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเปลี่ยนแปลงให้น้อยที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) สอดรับกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้กล่าวว่า COVID-19 ได้สร้างปัญหาและความยุ่งยากให้กับการศึกษาไทย แต่ในอีกมุมหนึ่งกลับเป็นตัวแปรในการสร้าง การเปลี่ยนแปลงให้กับการศึกษา และเป็นตัวขับเคลื่อนในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในระบบการศึกษาไทยดังนั้นหาก ทุกฝ่ายในระบบการศึกษาไทยช่วยกันทำระบบกลไกการศึกษาที่แข็งแกร่ง ก็จะสามารถขับเคลื่อนการศึกษาท่ามกลาง สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างแน่นอนระบบการศึกษาที่ดีควรมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนได้ทันสถานการณ์และบริบท แวดล้อมที่ไม่ใช่แค่ในประเทศแต่เป็นของโลก การบริหารจัดการระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องปรับตัวไปสู่ “การศึกษายกกำลังสอง” ที่จะเปลี่ยนจาก One-Size-Fits-All ไปสู่การตอบโจทย์การเรียนรู้และการพัฒนารายบุคคล มากยิ่งขึ้น ต้องมองกว้างกว่าแค่ระบบการศึกษาแต่เป็น “ระบบนิเวศ” การศึกษาของไทย (TE2S: Thailand

Education Eco-System) เพื่อผลักดันให้ก้าวไปสู่การเป็นฐานการผลิตทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่เป็นเลิศ และสอดคล้องกับแผนงานวิจัยของ จิรกีต ทองปรีชา (2563) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการ การเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ระดับมัธยมศึกษา พื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียน วชิรธรรมสาธิต เป็นไปตามนโยบายและแนวทางของรัฐบาลในการเตรียมความพร้อมในการจัดการ การเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดในสถานศึกษาเพื่อ ความปลอดภัยสูงสุดของนักเรียนและบุคลากรทางการศึกษา

6.2 จากผลการวิจัยเป็นรายด้านนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาเป็นที่มีความต้องการสูงสุดเพื่อนำมา อภิปรายให้ทราบเหตุผลดังต่อไปนี้ ด้านคุณภาพอาจารย์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏาได้มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความ รับผิดชอบของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัส โควิด-19 วางแผนระยะยาวสำหรับการปฏิบัติหน้าที่การสอนในภาวะโรคอุบัติใหม่ จัดทำแผนเชิงรุก ในการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ในด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ออกแบบการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเหมาะสมกับภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโควิด-19 อาจารย์ในบัณฑิตวิทยาลัย ต้องเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และมีมาตรการการ ป้องกันการ แพร่ระบาดในสถานศึกษาเพื่อความปลอดภัยสูงสุดของผู้เรียน และควรเรียนรู้กระบวนการเรียน การสอนใหม่โดยใช้ระบบออนไลน์ ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจองค์ความรู้ในสิ่งใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงธรรม อีระกุล, เสาวนีย์ แสงสีดา, วันวิสาข์ แก้วสมบูรณ์, วารุณี ทิพโอสธ และศศิธร ดีใหญ่ (2558) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษาของบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ จัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยทักษิณ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจัดลำดับความคิดเห็นของบัณฑิตโดยเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านคุณภาพอาจารย์มี ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติ ใหม่ไวรัสโควิด-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูฏา ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ ใหม่ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 30 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1)ด้านคุณภาพอาจารย์ มี 6 ตัวชี้วัด 2)ด้านหลักสูตร มี 5 ตัวชี้วัด 3)ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 4 ตัวชี้วัด 4)ด้านมาตรฐานการตรวจสอบงานวิจัย มี 4 ตัวชี้วัด 5)ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มี 5 ตัวชี้วัด 6)ด้านการวัดประเมินผล มี 6 ตัวชี้วัด ดังภาพที่ 1

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณภาพอาจารย์มหาวิทยาลัยควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีความชัดเจนและเหมาะสมกับภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 เพื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรนำเทคโนโลยีที่สามารถสร้างสรรค์คอนเทนต์(Content) เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกันในการเรียนรู้วิถีใหม่

8.2.2 ควรส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนใหม่โดยใช้ระบบออนไลน์ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจองค์ความรู้ในสิ่งใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 ในองค์กรอื่นที่นอกเหนือเพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของอาจารย์

8.3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

9. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). **นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2563**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2551). **ความเป็นอิสระของมหาวิทยาลัยไทย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรเกิติ์ ทองปรีชา. (2563). **การบริหารจัดการการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ระดับมัธยมศึกษาพื้นที่โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ทรงธรรม อีระกุล, เสาวนีย์ แสงสีดา, วันวิสาข์ แก้วสมบุญ, วารุณี ทิพย์โอสถ และศศิธร ดีใหญ่. (2558). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ**. หน่วยวิจัยสถาบันบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). **รายงานประจำปี 2557**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3). 607-610.

10. คำขอบคุณ

งานวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในภาวะโรคอุบัติใหม่ไวรัสโคโรนา-19 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธรรมาธิบดี สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยยธรรมาธิบดี ที่ได้กรุณาช่วยเหลือ ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ และวิชาความรู้ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำเป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้